

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőkSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely,
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre : 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Elnémult harangok.

Rákosi Viktor, a kiváló tollú író, közelebbről egy igen értékes és tanulságos regényt írt, *elnémult harangok* cím alatt. Értékes az irodalomra nézve, és tanulságos magyar nemzeti és protestáns szempontból. Mert azok az elnémult harangok nem mások, mint az evang. szerint reformált magyar egyháznak elveszett, elnémult harangjai. Közel 150-re megy azon egyházainknak száma, melyek elszórtan a nemzetiségek között, megszűntek, elenyésztek. [Egyházaink megsemmisülésével azokon a vidékeken elnémult a magyar nyelv is, kialudt az evangéliumi szabadság fáklója is. A harangok elnémulása tehát kettős csapás. Első sorban csapás a magyar nemzeti ügyre, amely mindenik elnémult harangban egy erős bástyáját veszítette el. Másod sorban csapás a Krisztus anyaszentegyházára, mert elveszített hiveink az evangéliumi szabadság helyett, a pápismus nehéz igáját vették magukra.

Az »elnémult harangok«-ban egy erdélyi ref. pap alakja jelenik meg előttünk, a ki teljes erejével küzd a magyarságot elnyomó áramlat ellen; megmozgat minden követ, de egyrészt a közöny, másrészt a titkos nemzetiségi törekvések mégis elbuktatják. E miatt némultak el aztán nemcsak a garabói harangok, hanem igen sok más egyház harangjai is. Tehát a *közöny* volt a harangok elnémulásának egyik és mondhatjuk főoka. Szomorú

tapasztalatot hirdet ez a könyv. De mintha csak éppen a jelen életből, a mai korból merítette volna, olyan igazságot mond. Ma is a közöny miatt bukkik el igen sok és nemes ügy. Ma is a közöny miatt nem tud megerősödni egyházi életünk. A közöny az oka, hogy az evangélium szent tüze, a munkásság, a tettekérség nem él egyházunk minden tagjának lelkében. Hiába húzzuk a vészharangokat, ha bajt látunk; csak kevesen jönnek segítségünkre. Hiába lobogtatjuk egy-egy nemes ügynek a zászlóját: nem sorakornak alája. Mindenki mástól vár, maga semmit sem tesz. A közöny ott ül a lelkeken. Megfojt minden jó és nemes ügyet. E miatt ma is igen sok egyházban némulnak el a harangok, ha nem is végképpen, de hétköznapiokon. És ha megszólalnak is: a közöny miatt, üresen maradnak a padok. Szomorú tapasztalat, szomorú igazság.

Protestáns egyházunk az egyedüli magyar egyház és az igazi evangéliumi egyház. Hogy tornyaiban a harangok el ne némuljanak: az első sorban saját hiveitől, tehát mi tőlünk függ. Rázzuk le magunkról a közönyösség dermesztő-fagyát. Ébredjünk új életre, és fogjunk új munkához. A közönyös, hitetlen lelkekben szólaljon meg ismét az elnémult harang. Hangozzék mindenfelé az evangéliumnak életadó beszéde. És ez a beszéd legyen a mi édes anyanyelvünkön zengő. legyen magyar beszéd. Szabad nép, nagy nemzet csak az lehet, amely ragaszkodik a Krisztushoz.

és megbecsüli anyanyelvét, nemzeti intézményeit. A még ékesen szóló, kicsiny kálvinista harangok legyenek tehát a Krisztus evangéliumának és a hazaszeretnek hirdetői időtlen időkig.

Órhegyi Mózes.

A „Miatyánk“ és az anya.

A történelem több művelt és hatalmas népről bebizonyította, hogy műveltségük és hatalmuk felépítésében egyik alapvető tényező a vallásos és erkölcsös nevelés volt.

A vallásos és erkölcsös nevelésnek pedig igazi melegágya az öntudatosan működő, a szó nemesebb értelmében vett, jó családi élet. Ha jó a családi élet, jó a társadalmi, s boldogul a nemzet.

Általában a nevelés kezdete egészen a családra hárul, később a munka egyrészét átveszi az iskola, de ha a családban lazult a vallásosság, az iskola nem pótolhatja azt; ellenben az iskolai hiányos vallás oktatást is pótolhatja némileg a családi nevelés.

Midőn az egyházak és államok vezetői, látva korunk hanyatlását, főképp a vallás erkölcsi érzések súlyedését, keresik az iskolai nevelésnél a javításra szolgáló eszközöket és módokat, vajjon a család lehet-e tétlen, közömbös? Ugy vélem, hogy ha már hiba esett a nevelés körül, akkor annak megteremtéséhez a család is hozzá járult, mert hisz a család saját neveltjeit adta és adja

iskolába. Így elérkezett annak ideje, hogy a családi nevelés terén is javításról gondoskodjunk.

A családi nevelés kezdi ébresztgetni a gyermek zsenge korában a vallás erkölcsi érzéseket, a családi nevelésnek kell azokat az érzéseket ápolni, tovább fejlesztgetni, mindaddig, míg a gyermek felnőtt és megszünik a szűkebb családi kör tagja lenni. Mert ha a gyermek a családban nem kapott szilárd vallás erkölcsi alapot, önmagával könnyen meghasonlik és elpusztul, vagy elbukik.

A családi nevelésben pedig ki lehet főtényező, kitől sikert vár a család, társadalom, egyház és a haza? A főtényező nem lehet más, mint az anya, az asszony, mivel a férj rendes dolgai miatt nem foglalkozhatik gyermekeivel máskor, mint pihenési óráiban, míg az anya mindig velük van, minden szavukat, minden cselekedeteiket, sőt még gondolataikat is megfigyelheti és irányíthatja. Csak az anya hangja szólhat eredményesen a gyermek szívéhez, szólhat a költő szerint is: »Kis kacsóid összetéve szépen, imádkozzál édes gyermekem!«

A régi egyiptomiaknál, hol a családi élet nagyon ki volt fejlődve, ezelőtt, mintegy 4 ezer évvel, a férjnek kedves feleségét, a ház urnőjét, ki vezette a gyermekek vallás erkölcsi nevelését, nagy tiszteletben tartották maguk a férjek is, rajongó szeretettel övezték a gyermekek is, kik anyjuktól és nem apjuktól kapták nevüket s hol a családi összetartozóság eleme az anya volt.

Az egyiptomiak korán alapítottak családot, mit sem vetettek meg inkább, mint a fiatalemberek kicsapongó életét, meg a kik nem alapítottak családot. Mint boldogságot emlegették a jó családi életet, a gyermekeket meg éppen áldás

TÁRCZA.

Az Ur a gyermekek által jelenti meg az igazat.

(Rajz.)

Rakonzátlan egy kis patak az inakfalvi patak. Szennyes áradata sokszor öntötte el a mellette levő falut; főenyves iszapot vive nem egyszer az Ur oltára elé is, az oláhok fából összerótt templomába. Félnék is tőle nemcsak három falu, hanem még a vasutiak is. Pedig a legtöbbször alig van medrében annyi víz, hogy egy fecske család elolthassa vele a szomját. Mégis nagy gondot ad. A vasuti osztálymérnökség tudja csak, hogy évenként mennyibe kerül. Jégingulástól vízfagyásig, munkások nagy raja mélyíti, kottorja medrét, lapátolja kétfelé a főenyty, mégis a vasuti hid alatt egy része nem tud átnézni; pedig az angolok oly magasra építették a hidat, hogy székérrel szabadon járhattak alatta keresztül. Mintha ellentéte volna a feneketlen hordónak, hiába dolgozik száz meg száz kéz a mélyítésén, mégis szinig telve. A míg a munkások rövid ebédjüket végzik, vagy egy szivarra gyujtanak,

ujra meg újra megtelik a kiásott meder; reggel a munkát ismét ott kezdhetik, a hol este elhagyták. Semmi láttatja fáradozásuknak, befejezni se hogy nem tudják, mint a mesebeli tündér árkot.

Hányszor járt ki már szakszemlére az üzletvezetőség, mennyi jegyzőkönyv vétetett fel a házjosi főfelügyelő által is aláírva, sőt egyszer egy nagyobb veszedelem alkalmával egyik jó falumbeli, a miniszter ő nagyméltóságát is letelegrafálta a bajok szemléletére és orvoslására. Legutóbb még a kulturmérnökség is belevonatott a tanácskozásba, hogy dülőre jusson a patakügy s rakonzátlan kedvtelése elvételük a zsvány pataknak, mely annyi gondot ad nemcsak három falunak, hanem a vasutiaknak is. Talán lesz is már valami sikere a sok szakértői szemlének, mert rájöttek a baj nyitjára; a patak fejében, a kopár, homokos hegyekben megtalálták a nyavalyáját; azt vették most műtét alá s alkalmazzák sürűien a borogatást, a hegyek fásítását. Nagyon szükséges is! Mert bizony, ha sok ilyen semmi patak szelné át a vonatot, tudom zsebre tehetné az állam a vasutak jövedelmét a tizenhatos zóna forgalom mellett is.

Ennek a haszontalan pataknak közelében, a vasuti hid tövében van a 122-ik órház. Itt lakott Kovács mint vasuti őr, kit még a hetvenes években víft oda sorsa. Sok éven át volt hű óra

számba vették. Az apának az volt legfőbb vágya, hogy hivatalát fiára hagyhassa és fia utána az ő székén üljön. Erkölcsi szabályok voltak a házasulandók számára is; melyben arra intik őket, »ha feleséget veszel magadhoz tápláld, ruházd, lásd el ékszerekkel, bánjál vele gyöngédséggel, mert az asszony a legfőbb a családi boldogság megteremtésében.«

Bizonyára a régi egyiptomi nő azon foglalkozásával vivta ki azt a nagy tiszteletet, a férj, társadalom, és az állam részéről, melyet a családi nevelésben kifejtett.

Ezt a tiszteletet nem vivhatná-e ki a magyar nő, még a jelen korban is, mint régen? A multakon okulva, most a nevelésnek, főképpen a családi nevelésnek hivatása, hogy a bajokat orvosolja, a családi élet tisztaságát visszaállítsa, a családot a vallásos élet melegágyává változtassa. Ebben a munkában ki veheti ki jobban részét, mint a nő, az anya! És ha a magyar nő derekasan elvégzi ebbeli feladatát, nem kételkedem, hogy épp oly tiszteletben részesül, mint akár az egyiptomi nő, 4 ezer évvel ezelőtt.

De hát hol is kezdje a gyenge nő a javítást és minő eszközökkel? Szerintem nem kell ahhoz okvetlen felsőbb iskolák látogatása, vagy éppen diploma, elég a jó családi nevelés után a népiskolai nevelés, mely most már általános.

Régi időben, még előkelő nőink is kevesen tudtak írni, többen csak olvasni, azt is főként szent könyvünk, a Biblia olvasása végett és még is a vallás erkölcsi élet magasabban állott, mint körünkben. Hisz nem is nagyon régen még divatja, igazán jó divatja volt a családi nevelésnek, hogy

vonálnak, hidnak és pataknak. Hosszu szolgálata alatt sokszor volt kitéve, hogy hajlékából kiöntötte a vizár, mint az ürgét a lyukából. De azért még sem vágyott el; talán azért, mert a falu közel volt s terhes szolgálatát enyhíteni könnyen lehetett. Szegény felesége hamar átlátta a veszedelmet és sokszor kérte, unszolta, hogy helyeztesse át magát, vagy cseréljen valamelyik társával még fizetés pótlék ígéretével is, mert sejtette, hogy itt elébb-utóbb nagy baj történik s elveszíti állását is. De Kovács makacsul ragaszkodott a 122-ös őrházhoz. Onnan elmozdulni nem akart. Még a falusiak is csodálkoztak, miért nem megy be az állomásba, hol egy őri állás megüresedett, hiszen ott a világért sem jár akkora nyugtalansággal a szolgálat, mint a mellett a rakoncátlan patak mellett. S legalább lesz vagy egy rendes pihenő órája. Ott nem kell vizsgálnia még a fellegeket is, hogy merre mennek, hová mennek. Lám a patak mellől hányan költöztek el, vitték el házukat is, ki az országot mellé, csakhogy ne legyenek a csunya patak torkában. De Kovács fel sem vette; sőt mintha nehezére lett volna a sok biztatás és ajánlgatás. Durván halgattatta el azokat, a kik a gyakori szomorú alkalmat megragadva figyelmeztették: mégis csak jobb lett volna innen elmenni. Szegény feleségét pedig górombán sértegette, ha ez sirva panaszkodott, hogy a sok árviz miatt egy árva petrezselymszálat

a gyermek midőn beszélni tanult, nemcsak szemlélte a családban az erkölcsstan alaptételeit, az illemszabályait, a vallásos élet megnyilatkozását, de apró versekben, vagy rövid mondatokban tanulta is ilyen formán: »Isten káromolni bűn. Másét elvenni nem szabad. Az öregeket tisztelni kell. Ne ülj le, míg az idősebb le nem ült. Ne légy tolakodó, tapintatlan, bőbeszédű, mert az ember száján hordozza romlását.« stb. Ilyenféle erkölcsi szabályokkal és apró imákkal kezdték a családi nevelést.

Ilyen nevelés mellett, mihelyt a gyermek látja, hogy anyja hosszabban imádkozik, kéri, hogy tanítsa őt is hosszabb imára, mint Idvezítőnket kérték tanítványai: »Uram, taníts minket imádkozni!« Az anyák sem tanítják és nem taníthatják másra gyermekeiket, mint az örök szép »Ur imájára« a »Miatyánkra«. Ez nekünk egyetlen imádságunk, mely közvetlen Krisztus Urunk szájából maradt ránk, szent könyvünk, a Biblia nyomán. A »Miatyánk« azon imádság, melyet majdnem 2000 év óta minden jó keresztény naponka elmond s mely nemzedékről nemzedékre szállt át. De hogyan szállt át? Mint értelem és érzelem nélküli monddóka, többnyire szájunk mondja, de szívünk nem érzi, elnénk nem érti. Már hogyné értenők a »Miatyánkat« mondja egész sereg ember sértődötten? De én mégis kimondom, hogy sokan nem értik a »Miatyánkat« az ezt mondók közül. Kisgyerek korban betanulták szajkómódra, azóta is folyton mondják, perrgetve a szavakat, akár az olvasó szemeit, de szívök nem érzi, elméjük nem érti, amint cselekedeteikből látszik.

Vajjon a családi, vagy iskolai nevelés-e az

nem tud termelni kertjökben, bármint védekezik. Az elmenetelt világért nem említette volna; szomoruan türe sorsát, pedig sokszor azt se tudta, hová legyen, mit tegyen? Kis fiát védje-e az ártól, süldőiket eressze-e ki az ólból, vagy jelt adjon a közelgő vonatnak a veszedelemről, mert férje a faluban van dohányt venni. Azt meg csak a jó Isten tudja, hogy férje sapkáját fejére téve, nagy köpenyegébe burkolva magát hányszor járta be a vonalat, vagy állott ki a vonat elé. De ő csak türt és szenvedett; a míg egyszer évek multán felsőbb rendeletre áthelyezték viczinális vonalra a mezőségre.

Ekkor már a szegény asszonnak esett rosszul a megválás. Hiszen egy sirdomb oda kötötte egészen a faluhoz. Az őrház ablakából jól láthatta kis fiának sirját a temető oldalán, mint a fecske fészket a ház falán. Szerette volna, hogy őt is oda temessék. Érezte is, hogy nem sok van már hátra. A közelebbi jégtorlódáskor a jegesvizben gázolt a hidig megnézni szabad-e a pálya s nagyon meghűtötte magát. Férje mit se tud róla, mert mióta az áthelyezése megjött, folytonosan bucsuzik a faluba.

Kovácsné nagyon beteg volt, mikor összekellett mindent szedegetni és tovább szállíttatni. De azért figyelme mindenre kiterjedt. Bucsuzni is elment. Kis fia sirján könnyeivel az árvácskák-

oka, vagy mindkettő, hogy ez így van? Nem kutatom, ki a hibás, hanem szólok hozzátok nőársaim, különösen protestáns nőársaim, kiknek a Bibliát nemcsak olvasni szabad, de kötelességünk is. Nyissuk fel a könyvek-könyvét, olvassuk Máté evangélista evangéliuma VI-ik részét, onnan megtanulhatjuk, hogyan tanította Idvezítőnk tanítványait a »Miatyánk«-ra, előbb megtanítván őket, hol és hogyan imádkozzanak: »És mikor imádkozol ne légy olyan, mint a képmútatók, kik örömet imádkoznak a gyülekezetekben és utcáknak szegletein, hogy az emberektől láttassanak. Te pedig mikor imádkozol, menj be a te titkos házádba, és ajtód bezárolva imádjad a te Atyádat, a ki titkon vagyon, és a te Atyád, a ki reád néz titkon, megadja néked nyilván, a mit kérsz.

Mikor pedig imádkoztok, ne legyetek sok beszédűek, mint a pogányok, kik azt állítják, hogy az ő sok beszédjük által hallgattátnak meg.

(Folyt. köv.)

Temetőben.

Magános perceimben néha

A temetőre gondolkodok:

Kik nyugosztok ott lenn a sirban

Most egyforma a sorsotok.

Míg éltetek itt mi közöttünk,

Be sokban különböztetek!

Fenn itt is látszik e különbség,

Mutatják ezt a sirjelek.

Egyiknek hantja szép, virágos,

A másiknak még hantja sincs,

kat még meg is harmatozta, hogy tovább virit-sanak. Sirva vált meg tőlük s a 122-ös órháztól, férje pedig vigan, nagyon vigan. De nagy szomorúság tanyája lett az új lakás. Az első vendég, ki meglátogatta őket, az orvos volt, a második a halál; azután néhány mogorva arczu, de jó szívű ember, kik Kovács uram feleségét kivitték és eltemették egy virágait hullató ákácza alá.

Ezután nem sokáig szolgált az öreg Kovács. Nyugalomba vágyott s meg is nyerte a rakoncátlan inakfalvi patak mellett szerzett érdemeiért. És ő egy rokonával s annak kis unokájával idejött községünkbe. Régi természete ismét erőt vett rajta. Mind gyakrabban és gyakrabban el-ellátogatott a zsidóhoz. Hiába figyelmeztette rokona, hogy óvja magát a mértéktelen dobzódástól, nem fogott rajta. Sőt mámoros jó kedvében dicsekedve mondogatta: »megunja az állam addig kell adja nekem a megérdemelt nyugdíjat«. A mult hó utolsó napján széles jó kedvében, úgy mondják, még dalba is szedte és taníttatta a kis unokának önámító jövendőletését, midőn csak a gyermek megijedve fut ki az utcára és kiálltja az embereknek: jöjjenek, mert Kovács bácsit megütötte a zsidó guttája!

»Lám az Ur a gyermekek által jelenti meg az igazat!«

Ferencz Samu.

Egynek sirjele korhadt czövek,
Másiké drága piramis.

Egyiket drága gyászruhákkal
Gyászolják a keservecek,
Másik felett egy koldus árva
Hullat keserü könyeket

De ott lenn a csendes országban
Mindennek egyforma sorsa van, —
A hatalmas gazdag ur mellett
Egy koldus alszik boldogan.

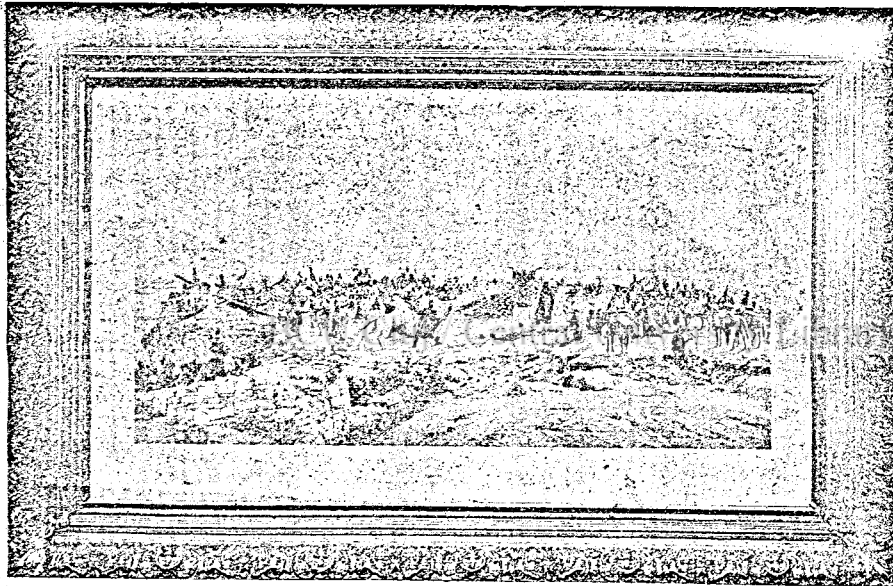
G. Diószeghy Mór.

Hazai krónika.

— 1903. február 23. —

Országgyűlés. A katonai javaslatok elleni vita folyik tovább a maga medrében. Elég méltóságteljesen halad, csak néha néha ver nagyobb hullámokat, midőn a kormánypártiak bécsi módra kezdik védelmezni, vagy midőn a katonák minisztere megereszt egy-egy csipős közbeszólást. *Február 16-án Pap Zoltán* ellenzéki honatya kezdi a vitát. Féltizenegy órától háromnegyed háromig beszélt, mindig érdekesen. A magyar történelemből vett példákkal bizonyítja, hogy jogunk van az önálló hadseregre. Végül javaslatot nyújt be, hogy a honvédség szabályzatából köszörüljék ki a néphimnuszt (Gotterhalte) és vegyék fel helyébe Isten áld meg a magyart. — *17-én Thaly Ferenc* kezdi a vitát és erős vágásokat mér a volt nemzeti pártra is. Apponyi beszédeiből részleteket olvas föl, melyek azt igazolják, hogy a volt nemzeti párt megtagadta elveit. Most Br. Fejérváry állott föl, hogy válaszoljon az eddig elhangzott ellenzéki beszédekre. Czáfolja az egyes beszédeket, arra kéri az ellenzéket, hogy tekintsen a hazavédelmére és hagyjon fel a küzdelemmel. Ekkor *Lengyel Zoltán* közbekiáltotta: Tessék az en nagyváradi esetemet is megczáfolni. (A nagyváradi eset, melyet Lengyel felhozott az volt, hogy Aulich ezredes egy közös hadseregbeli főhadnagyot, mert az utcán egy civillel magyarul beszélgett, kétheti szobafogságra ítelt. Ez az Aulich ezredes azt tartotta hitvallásának, hogy a n.-váradi ezredből a magyar ellemet kiüldözze. Rövid ot-tani működése alatt három ezred-kapitány megőrült; az önkéntesek nagyrésze elbukott.) A miniszter Lengyel közbeszólására ingerülten vágott vissza: Hazudott... Ez volt a nagybomba, mely fölkavarta a ház nyugalmit. A miniszter a zaj lecsillapulta után elnöki rendre utasítást kapott. Lengyel meg azt mondta, hogy a többit majd eligazítsa künn. (Másnap heves kardpárbaj is volt a miniszter és Lengyel között. Mindkét fél gyenge

karczolatát szenvedett.) Végül *Kubik* Béla azt indítványozta, hogy ebben az ügyben csak úgy lehet világosság, ha miniszter az esetről felvett jegyzőkönyveket leteszi a ház asztalára. De már ezt a többség nem fogadta el. 18-án egy csomó helyre igazítás volt. Többek között *Pap* Zoltán is megnevezett egy ezredest, aki Borszéken nem akart a »Kossuth-forrás«-ból inni (Igyék hát »Ferencz József viz«-et kiátották közbe, — ez tudvalevőleg a budai keserű viz). *Bencs* Lászlónak és *Mukits* Simonnak szintén nem kell a javaslat. Ülés végén két interpelláció volt. 19-én *Babó* Mihály és *Barta* Ferencz beszéltek a javaslat ellen; 20-án 11 óráig előbb misét hallgattak a »szent« atya életéért, aztán *Bizony* Ákos foglalta le az

egész ülést. Neki sem kellett a javaslat, mert pénzben és vérben igen nagy áldozatot követel. 21-én gróf *Tisza* István kezdi meg a vitát. Nagy várakozással voltak a *Tisza* gróf beszéde elé. A kormánypárt egy hatalmas védelmet várt a javaslatok mellett. Az ellenzék egy olyan beszédet remélt, mint az *Andrássy*-é, a mely sárga-fekete színével vihart kelt. Talán miudkét fél csalódott, mert *Tisza* meg is védte a javaslatot, de kimondta azt is, hogy a nemzeti hadseregnek sok előnye volnának a közös felett. A védelemnek a kormánypárt tpsolt; — a nemzeti követelmények emlegetésének az ellenzék tpsolt volna — ha nem *Tisza* mondja. Még csak *Váradi* Károly szólott a tárgyhöz, és határozati javaslatot nyújtott be, hogy a hadseregben hozassék be a magyar vezényleti és szolgálati nyelv.

Állami közoktatás. Báró *Bánffy* Dezső, a volt miniszter elnök, közelebbről egyik napi lap-

ban cikket irt »A magyar nemzetiségi politika és a népoktatás« czim alatt. Nem azért nevezetes ez a cikk, mert a volt miniszterelnök írta — ám-bár ez még nagyobb jelentőséget kölcsönöz neki — hanem nevezetes tartalmánál, őszinte, nyílt hangjánál és tiszta magyar érzületénél fogva. »Az egységes magyar nemzeti állam megalakulásának egyik fő és alapföltétele, ugymond *Bánffy*, a nyelvi egység. A nyelvi egység megteremtésének legerősebb eszköze a közoktatás teljes magyarsága. Ezt pedig csak a kizárólagos állami közoktatással lehet elérni.« Igen élesen világítja meg a volt miniszterelnök a nemzetiségi iskolákat, hol az állam ébersége mellett is állandóan tiltott tankönyveket, tiltott zászlókat használnak. Mindent nevelnek a nemzetiségi iskolák, csak hű, magyar állampolgárokat nem. Ezt az állapotot tovább tűrni nem szabad. Az államkormányának az 1848. XX. trv. cz.

3. §-ával életbe kell lép-tetni, a felekezeti oktatás megszüntetésével, az állami közoktatást. »Ez az út melyet követnünk kell, ez úton nevelhetünk magyarul beszélő, hazafi-an érző nemzedéket a jövőnek. Ha nem tesz-szük, »mint oldott kéve, széthull nemzetünk.«

Az állami tisztviselők fizetése. Megemlé-keztünk volt a mult alkalommal, hogy a pénzügy-miniszter betérjesztette az állami tisztviselők fizetéséről szóló törvényjavaslatot. A javaslat tizenegy fizetési osztályt állapított meg. Mindenik osztályban van még két-három fokozat is. Az előlépés az egyes osztályokból 4—5 év alatt történik. Az I. osztály alapfizetése 40 ezer korona és lakás. Ide csupán a miniszterelnök tartozik. A XI. osztályban a kezdőfizetés 1400 korona és megfelelő lakpénz. Az állami tanintézetek alkalmazottai kilencz osztályba soroztatnak. A tanítók kezdő fizetése: 1000 korona és lakás vagy lakpénz; de felemelkedhetik 2000 koronáig is. A vasúti tisztviselők és alkalmazottak fizetése még nincs rendezve. Közelebbről interpellálni fogják a minisztert, hogy mikor szándékozik rendezni a vasúti tisztviselők fizetését is. Az állami tisztviselők fizetésrendezése évi 17 millió kor. többletet csinált az állami háztartásában.

A hadügyminiszter rendeletet adott ki, hogy az idei sorozás két hónappal elhalasztatik. Tehát ápril végén vagy május elején fognak az idén sorozni.

Világkrónika.

Anglia a közelebből lefolyt bur háboruban tudatára ébredvén hadserege gyengeségének, most rohamos erővel fogott annak szervezéséhez. Több egészen új hadtestet fognak alakítani. Anglia tehát nemcsak a vizen, de a szárazon is az első nagyhatalom akar lenni.

Romániában mozgalom indult meg, hogy a nagyszabású »Tribuna« című oláh ujság elkobzott 11 ezer koronáját, vagy az egyetemi ifjúság gyűjtse össze, vagy az államkincstár előlegezze, aztán vesse ki pótdóként az ottan élő gazdag magyarokra. A Tribuna kauczióját azért foglalták le, mert a magyarok ellen gyalázó, hamis cikkeket irt. Most az elnémult lapot akarják ismét megszólaltatni. Így csinálják a nemzetiségi békét.

Az amerikai obstrukciót még távolról sem közelíti meg a magyar ellenzék küzdelme a katonai javaslatok ellen. New-Yorkban ugyanis most tárgyalják a Pananama szerződést. Egy Morgan nevű szenátor már két hete hogy egyfolytában beszél a javaslat ellen, s még nyolcz napot akar kibeszélni. Napi három és fél órát számítva beszédeire, a 24 nap alatt majdnem 80 óras beszédet fog tartani.

Forradalom Martinique szigetén. A szerencsétlen Martinique szigeteről ismét riasztó hírek érkeznek, de most nem a tűzhányó kitörése okozza a veszedelmet, hanem ez különösen hangzik: a világ jótékony részvéte. Ugyanis a Martinique szigetén történt rémes katasztrófának a híre az egész világból csak úgy özönlött a jótékony adomány a szerencsétlen sziget lakóinak a felsegítésére. A tenger pénz azonban az ellenkező hatást érte el. A nyomorúságot ugyan megszüntette, de a szigatlakókat dologtalaná tette. Körülbelül huszonötezer ember él most Martinique szigetén. Ezeket a katasztrófa kitörése óta könyöradományokból tartották fenn. S most ezek annyira megszokták a munkanélkül való életet, hogy dolgozni nem akarnak. A kormányzót a szines emberek halálra üldözik, azért, mert dolgoztatni akarja őket. A kormányzói épületre halálos ítéleteket ragasztanak, amelyekben a kormányzónak közeli véget jósolnak, ha nem hagy fel ama szándékával, hogy a feketéket dolgoztassa. Valósággal forradalmi állapotok uralkodnak a szigetekén és amit el nem pusztított a tűzhányó hegy kitörése, azt el fogja pusztítani a szigatlakók dologkerülése.

Oroszországból érkezik a hír, hogy Kielben és Odesszában a hadseregnél többé nem adnak szabadságot senkinek. Odesszában pedig a vezérkari tisztekkel külön esküt is tettek. A Kuropatkin vezénylete alatt álló összes csapatok, melyek a hadgyakorlatok alatt a déli hadsereget képezték, már most készenlében állanak. Az összes vezérkarokat rendkívül megszorították. Sok szolgálatképtelen tisztet elhelyeztek, vagy pedig nyugalomba helyeztek. Százerezer első osztályú és száznolczvanezer másodosztályú tartalékos mozgósítására az előkészületeket befejezték.

Egyházi élet.

A székelyudvarhelyi ref. egyház febr. hó 22-én igen sikerült egyházi estélyt tartott. Molnár-Károlyné szép és tanulságos felolvasásának közlését lapunk mai számában kezdjük meg. Ezen kívül igen sikerült énekszámok és szavaltatok töltötték be az estély többi pontjait. A közönség oly nagy számban látogatja az estélyeket, hogy a kollegium nagyterméből át kell tenni a tornacsarnokba. A fényesen sikerült estély anyagilag is szépen jövedelmezett. Önkéntes adományokból 23 kor. 60 fillér folyt be a ref. egyház által fenn tartott szegények háza számára.

A szászsebesi egyház esdő szózata. Nemeszivű emberek! A kiknek drága kincs a hit s a kik előtt szent a magyar haza érdeke: hallgassátok meg kérésünket; ne hagyjátok elbukni szent ügyünket! Szászsebesben és szomszédos falvaiban, távol mindazon vidékektől, a hol nagyobb tömegben lakik a magyarság, távol hitünknek templomaitól, itt a hol nemzeti nyelvünket csak elvéve beszélük, nemzeti eszményeinket nem értik, itt a hol a nemzetiségek gazdag egyházak kebelén, fényes templomokban imádják az Istent, mi pedig, közel 500 magyar kálvinista, mint az őskeresztyének, csak egyik-másik szivességéből átengedett szobában seregelhetünk össze istentiszteletre: esztendőnk óta sovárogyuk, hogy őseinktől örökölt hitünk szerint és a hogy megértjük: edes magyar nyelvünkön, mely itt még zengzetesebb, búbajosabb nekünk, saját templomunkban imádhassuk Istenünket, ápolhassuk a krisztusi és nemzeti eszményeket és szervezett egyházunk legyen. Testvériesülten a magyar evangélikusokkal és unitáriusokkal, páratlan lelkesedéssel és áldozatkészséggel erőnkön felül megadóztattuk magunkat, csakhogy szent czélunk valóvá legyen. Egyik egyszerű iparos hívünk: Szakács László 20.000 koronát áldozott, csakhogy az ige: testté legyen. A legszegényebb között sincsen egyetlen egy is, a ki meg ne hozta volna a maga áldozatját a szent czélra. A segélyezésben előljárt a konvent; jött utánna az E. M. K. E. látva, hogy midőn ügyünket támogatja, nemzeti ügyet szolgál. Templomunk már épül is, de nincsen mivel befejezzük, felszereljük és nincsen mivel papilakot építsünk. Kimerültünk. Ezért fordultunk a magyar társadalomhoz; alázatos kéréssel, segélyért. Bizton reméljük, hogy a magyar társadalom gazdagabb, még a kisztusi és nemzeti eszmények szeretetében, áldozatkészségében, hogysesem e kényes helyen, a hol akciónk elé eddig is számtalan meghiusulással fenyegető akadály gördült: ügyünket elbukni engedné, templomunkat befejezetlenül nézné. Adjatok, adjatok filléretekből, hogy mielőbb felépüljön a templom, mely a nemzeti és krisztusi eszmények ápolására lesz felszentelve és hirdetésére a szeretet evangéliumának, melynek mindenható ereje testvérekké avatandja a bár különböző nyelven beszélő, de élni-halni egy haza földjére elhívott népeket. Adjatok, a kik valljátok a költővel, hogy nyelvében él a nemzet, adjatok, a kik vettétek a parancsot »Egymásnak terhet hordoz-

zátok és úgy töltsetek be a Krisztus törvényét.» Aztán az »Isten az ő hatalmassága szerint megcselekedheti, hogy a ti jó kedvetekből való adakozástok haszna titeátok térjen. (II. Kor. IX. 8. v.) A százszebesi magyar kálvinisták nevében és megbizásából. (Aláírások.) — Hogy megszólaljon a százszebesi magyar reformátusok harangja, ezen esdő szózatot ajánljuk áldozni kész testvéreink jó indulatába. Az adományokat, bármi csekély legyen is az, mi is elfogadjuk és a »Vasárnap« szeretet munkájában nyugtázza, rendeltetése helyére juttatjuk.

A magyar-valkói ev. ref. dalárda febr. hó 14-én este tartotta meg fényesen sikerült, szinelődással és táncmulatsággal egybekötött hangversenyét. Az estély sikerén tiszt. Miháltz Ákos ref. lelkész, a dalárda elnöke fáradozott a legtöbbit. Péter János ev. ref. egyházi-gondnok tartott szép megnyitó beszédet. Ezt követte a szinelőadás, több szavaltat és a dalárda egyházi és világi éneke. Szavalt ifj. Kovács Béni h. kántor, Petre János és Bálint B. András. A belépti díjakból, felülfizetésekkel együtt befolyt összesen 31 kor. Felülfizettek: Miháltz Ákos ref. lelkész 5 kor., Lázár Antal ig. tanító 1 k. 60 fil., Fábrián József ref. kántor 60 fil., Hirsch Benedek 60 fil., Fábrián János 60 fil. Fogadják e felülfizetők a dalárda hálás köszönetét.

„Koszoru“ című kiadványai számára a Magyar. Prot. Irodalmi Társaság pályázatot hirdet tiz elbeszélésre. A pályázat nyílt, mindenki részt vehet benne, jelíges levélke nem szükséges. A közlésre elfogadott művek kis nyomtatott ivenkint 40—50 koronával díjaztatnak. Egy füzet terjedelme egy nyomtatott ivnél kisebb, másfélnél nagyobb nem lehet. A főfeltétel az, hogy az elbeszélések igaz magyarán szóljanak, az evangélium lelke buzogjon bennök, egyházas, keresztyén léleképítő erővel hassanak. Történelmi tárgyuak, kivált ha tárgyuk a magyar reformáció korából való, előnyben részesülnek. A kéziratok dr. *Kecskeméthy István* ref. theol. tanárhoz, a »Koszoru« szerkesztőjékező küldendők Kolozsvárra, f. évi június hó 15-ikéig. Budapest, 1903. február hóban, *Szöts Farkas*, a M. P. I. Társaság titkára.

Haranglábi kicsiny egyházunk — mint onnan írják — már két év óta áll pap nélkül, de azért az egyház buzgó patronájá és Benedekfy Béla felekezeti tanító igen nagy igyekezetet fejtenek ki, hogy a nép és az ifjuság tápláló vallás-erkölcsi eledelt nyerjen. Bizony, ilyenkor kell minden hívünknek királyi papságnak lenni, mert csak így nem széled el a nyáj.

Kegyesség útja.

A böjt.

A böjt napjai itt vannak, elmélkedjünk azért kegyes olvasók afelől, hogy miben is áll az igazi böjt.

A böjtöt, ha az a büntől való megtéréssel nincs összekötve, utálja az Ur, mert Ő szentfel-sége, nem a gyomor ürességére, hanem a szív tisztaságára tekint. Ha azért, óh ember, azt aka-

rod, hogy Isten a te búsulásodnak napjait elfordítsa rólad, te kell először a büntől elfordulj. Mert különben mi haszna, ha a koplalás által testedet megalázod, de lelked kevélységtől dagadoz? Mit használ ha a bort és rut részegességet megvedted, azonban bosszuállással és gonosszal részegedett vagy? Avagy, ha húst nem eszel, de hazugságot, szidalmat, rágalmat szorsz ki szádon, hasznos-e a te böjtölésed? Bizony, megszűnni az ételtől, de hitetlenül élni, ez ördögi böjt!

Az igazi böjt pedig, a mely Isten előtt is kedves, áll: az Istenfélelemben, a vett bántalmak megbocsátásában, az alamizsnálkodásban és a nemes munkálkodásban. Megemlékezzél azért róla, hogy aki böven vet, az böven is arat. (II. Kor. 9 r. 6 v.) Örvendezz azért, ha Krisztusodat szükölködő tagjaiban megvendégelheted. Azért jót kell cselekedjünk mindnyájan, nem hogy emberektől dicsértessünk, de mert Isten kíván jó munkát tölünk. Az Ur a tiszta szivből jövő jócselekedetet többre beesüli, az áldozatnál és minden más dolgoznál. Azért, hitből kell származzanak az életnek cselekedetei, különben azok nem tetszenek az Urnak. Hit nélkül még a legszebb cselekedetek is csak fényes vétkek, nevük farizeusi alamizsna.

Epen ezért, bármit cselekszünk, kevélyek nem lehetünk: mert, nem hiába folyt volna-e akkor Krisztusunk vére, ha az eget pénzzel, vagy étellel nyerhetnők meg? Ennek okáért a mi igazságunkat, nem cselekedeteink érdemébe kell keressük, hanem Krisztus vérenek érdemében: mert az örök élet Isten ajándéka Krisztus által. Mégis minden örök élet után vágyakozó jó keresztyénnek szükséges jót cselekedni, hogy azt látván az emberek dicsőítsék az Istent. Azért, ha alázatos vagy bizonyosságot teszel Isten iránt való haládatosságodról a váltáság áldásáért. Ezért mondja Pál apostól is az Efézusi levél 2 r. 10 v.-ben: »Isten alkotásai vagyunk, kik teremtettünk a Jézus Krisztusba a jó cselekedetekre, melyeket készített az Isten, hogy azokban járnánk.«

Megemlékezzél azért, hogy ne add alamizsnát azoknak, kik szabadakarattól élnek henységben, hanem add a tisztességes szegényeknek, kik vagy betegek, vagy vénék és nem munkálkodhatnak, avagy ha munkaképesek is, de ebből meg nem élhetnek. Keresd fel az ilyeneket a kunyhokban, kórházakban és segítsd őket. Ha pedig útdobban valaki tőled Jézus nevében alamizsnát kér és nem tudod, hogy vajjon méltatlan-e az alamizsna, vagy nem; adj neki. Mert jobb tiz méltatlannak adakozni, mint egy becsületes szegényt, segély nélkül hagyni. Ne nézd az egyént az alamizsnálkodásban, hanem a Krisztust az egyénben. Krisztus majd az utolsó napon azután, bizonyosságot teszen, a te szeretetedről és közvetiti jutalmadat az ő irgalmasságának sokságában.

Ekkor látod meg, hogy a mit a szegényeknek adtál nem vesztetted el, sőt az Urnak adtad. Ennél hol találhat ember nagyobb indító okot, hogy az alamizsnálkodásra felgerjedjen?

A böjtölésnek tehát célja nem testi, hanem lelki ok. A testet bizonynyál a lélek birodalmába kell vessük, de ezt ne úgy értsük, hogy testünket anyira el kell erőltetnünk, hogy alkalmatlan

legyen hivatalos dolgai teljesítésére. Mert, ha az okos ember irgalmas az ő barmaihoz, bizonynyal sokkal inkább az ő testéhez.

Az igaz bűjt pedig ez: a bűnön szív szerint bánkodni, isten irgalmaért buzgón könyörögni. Ha azért az anyaszentegyház bűjt napokat rendel; a hiteknek a szentírásból és a lékipásztorok tanításából meg kell győződniek, hogy miben áll az igazi bűjt. A szentírás pedig, a melyből lekipásztoraink az életnek vizét mérítik, ezt mondja: Istennek országa nem évésben, ivásban áll; hanem igazságban, békességben és szentlélek szerint való örömben. Isten előtt, tehát a kedves áldozatok: a könyörületes szív és irgalmas lélek, ezekben gyögyörködik az Ur!

Éljünk azért mértékletesen és hálaadással az Ur minden javaival. Tartsuk még a lélek szerint való bűjt napokat, gyakorolván magunkat az Istenes életben, miként tette ezt a mi Krisztusunk és akkor akár éljünk, akár meghaljunk Krisztuséi leszünk és Krisztus által Istenéi. Nem élünk akkor többé haszontalanságoknak, bálványozván a teremtett dolgokat, istenitvén azt a mi pör és hamu; hanem, gazdag lesz életünk keresztyéni szeretet által megszentelt jócselekedetekben. Oh bizony boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent! Azért, ha bűjtölésünk a tiszta szív és lélek bűjtölése lesz, életünkben fogjuk valósulva látni az irás igazságát, hogy a tisztáknak minden tiszta.

Péchy Árpád,
brassói ev. ref. pap.

A vasárnap.

A vasárnap Isten napja,
Ekkor megyek a templomba
Hol a lelkem Istent imád;
A ki éltet s új erőt ad!

A »Vasárnap« egy kedves lap,
Melyet, a ki kezébe kap;
Közelebb lesz az Istenhez,
S tisztább világot is érez!

Jöjj hát Isten dicső napja! . . .
Jöjj hát szívem vallás lapja! . . .
Emelj, éltess, teremts hitet:
Imádni egy igaz Istent!

H. Szántó István

Mai képünkhöz.

A »Könyves Kálmán-műintézet« engedelmével bemutatjuk *Fesztly Árpád* kitűnő magyar festőművésznek ezen képét, mely az *ős magyarok áldozatát* örökíti meg. Mielőtt a honfoglalásra indultak volna őseink, a *Hadur* segedelmét kérték ki. Egy szép fehér lovat áldoztak meg, melyet fegyveres vitézek vezettek elő a pap, a táltos elé. Ez az áldozat egyik formája a pogány magyarok istentiszteletének. Ma már — hála Istennek — a magyar nép is más formában imádjja Istenét, habár a Krisztus evangéliuma még nem is nyert teljes diadalt.

Vegyes hírek.

A kolozsvári tudomány egyetem ifjusága a múlt vasárnap tiltakozó gyűlést tartott a katonai javaslatok ellen.

Három és félmillió koronás alapítványt tett Budapesten *Weschelmann* Ignác építő-mester. A fejedelmi alapítványt tanítói árvaházra és vakok intézetére hagyta, úgy hogy mindkét intézetben felerészben keresztyén, másfele részben zsidó valásuak nyerjenek elhelyezést.

A tizforintos bankók ideje feb. 28-ával lejárt. Eddig az időpontig, akinek régi, két tizes bankója volt, be kellett váltania. Ha még valaki nem adott volna tul rajta, most már az Osztrák-Magyar Bankhoz kell egy bélyeges instanciát benyújtani és az még egy hónapig beváltja. Azon-tul aztán tüzet lehet gyujtani a tizes bankóval, mert sehoh sem váltják be.

A legrágább könyvek. Érdekes lisztáját olvassuk egy külföldi lapban azoknak a könyveknek, amelyek ma a legnagyobb értékűek. Első helyen áll ebben a lisztában, a Guttenberg nyomtatásában 1459-ben megjelent biblia, melynek értékét 75.000 koronára becsülik. Nyomban ezután következik Bocaccio dekameronja 1471-ből, melynek 56.000 korona az értéke. Shakespeare műveinek eredeti kiadása (1623-ből) 30.000 koronában kerülnek. Van még egy érdekes munka 1457-ből, melynek ára 125 ezer korona.

Rudolf trónörökös szobra. Mozgalmat indított egy budapesti tudományos egyesület, hogy néhai Rudolf trónörökösnek állítsunk szobrot Magyarországon. Az eszme élénk viszhangra talált a magyar nép szívében és mindenfelé megindították a gyűjtést, hogy a magyarokat annyira szerető trónörökösnek szobor állíttassék.

Hogyan óvjuk szemünket a romlástól. 1. Ha munkaközben megfájdul a szemünk, vagy ha elhomályosodik előttünk a betű avagy elmosódik az irás, akkor pihenjünk meg és tegyük félre a munkát. 2. Ügyeljünk arra, hogy kelő világítás legyen s a fény a könyvré vagy írásra essék. Legjobb ha felülről vagy baloldról kapjuk a világítást. 3. Ha szemünk gyöngé, ne olvassunk a vasuti kocsiban. 4. Fevő helyzetben ne olvassunk soha. Sok ember szemének romlását az a rossz szokás okozza, hogy az ágyban olvas. 5. Nagy, hosszadalmas betegséget követő üdülő állapotban nem szabad sokat olvasni s irni. Irással, olvasással sokat foglalkozó ember vegye ki részét az aivásból.

Pécson a Krasz és Weiss katonai szállítók óriási raktára leégett; 10 ezer kocsi és rengeteg sok széna, zab lett a tűz áldozata.

A „Vasárnap“ szeretet munkája.

A szászsebesi egyház szervezkedésére, a mai felhívásunk értelmében, a »Vasárnap« szerkesztősége ezennel 2 koronával megindítja a gyűjtést.